

ZGODNJA DANICA.

Katolški cerkveni list.

Odgovorni vrednik in založnik: **Dr. Janez Kr. Pogačar.**

12. 11.

V Četrtik 11. Kozoperska.

1819.

Boga bomo mogli začeti ljubiti.

Boga moramo začeti ljubiti, bolj ga moramo začeti ljubiti, kakor dosihmal. V svetim evangelii se bere, da je zmed deseterih gob očištenih le en sam Boga ljubil, ter se mu je peršel za prejšeto zdravje zahvalit (Luk. 17.). Bog vé, kako je? med nami morebiti velikrat med deseterimi še eniga ni! Veliko jih je očiščevanih v zakramentu svete pokore od gob grehov, malo jih je, da bi bili hvalezni, in se zopet ravno tistih, ali pa še hujših gob grehov ne našli: ker nam ljubezin božja silno potrebna. Hitro bo vse drugači, hitro bo vse novo, ako začnemo Boga zares ljubiti.

Ko je zveličani opat Silvan v globoko premišljevanje in perserene molitve zatopljen bil, so se mu vse časne reči tako zanikerne in zaničljive zdele, da je večkrat oči zatisnil in sklical: „Zaprite se, moje oči! kaj čete na zemlji gledati, kjer nič lepiga ni?“ Taki zgledi razodenejo, kako sladko je vživanje gnade božje, kdor je dosegel srečo, da jo vživati zna, kdor je jel čutiti njeno prijetnost in ljubeznjivost. Ljubezen božja je nekako podobna tistim sadovam, ki so od zunaj z grenko skorjo ali z oestro ježico obdani. Skomina v zobe vdari, in omrazlica kosti spreleti, če kdo zunajno zeleno skorjo vgrizne; če pa ne prizanaša trudu, ter jo razluši in razrobka, potlej se le pride do sadu, kateri ga za njegov trud obilno obdaruje. Taka zelena rob-

čevna je posvetnost; vse se stresa, vse v rloveski natori se vpira in puata, ako v to robčevno zaderes, ter jo horeš pretergati, presekati, razlusiti in na stran spraviti, da do jedra ljubezni prides. To je sicer nekoliko grenko delo, vendar potrebno: zakaj serce, ki zeli Boga vživati, mora posvetnosti odmirati. To se pa le s trudam godi, in se doseže z gorko molitevjo, s premišljevanjem, s sveto brepenljivostjo proti Bogu in z mnogoterim zatajevanjem.

Ljubezin božja v svetih dušah čudne reči dela, kakorsnih doseči si ne prederznemo misliti: vendar je dobro, jih premišljevati, da bi se saj od desleč začeli ljubezni svetnikov bližati, ter ne bili celo tako močno mlačni in posvetni. Kaj bomo rekli od sv. Tomaža Akvinskiga, ki je včasih bil tako v Boga zamaknjen, da se je moglo njegovo telo za duham kviško vzdigniti, in da je v sladkosti svetiga premišljevanja za vse zunanje reči takorekoč mrtel bil. Zgodilo se je enkrat, da je ta svetnik na samotnim kraji stal, in gorečo sveco v roci derzal. Sveča je gorela, nižje dogorevala, in poslednje je plemen dosegel roko: pa svetnik ni tega nič občutil, — tako globoko je bil v premišljevanje zatopljen. Opekljine na roci so spricevale, kaj se je bilo zgodilo. Drujkrat je bilo na to prislo, da so mu mogli nekošno bulo z razbeljenim železam žgati, ga ozdraviti. Svetnik se je v molitev podal, in se je tako zamislil, da velike bolečine ni celo nič čutil. To so reči prečudne, kakorsne skusiti in doprnesti je le goreči ljubezni dano.

Pa bi utegnil kateri misliti: Ko bi jest v to persel, de bi bil tak, kakoršni so bili sveti ljudje, potlej bi mogle vse moje časne, posvetne reči h koncu iti, bi ne bil ne za delo, ne za med ljudi, kako bi sebe, kako svoje vravnaval in preskerboval? Naj pred se mora na to odgovoriti: Ko bi tudi res bilo, kar pa ni, de bi tvoje reči škodo terpele in h koncu šle; naj že gredo, kamor morejo, de le tvoja duša ne gre h koncu, temuč de ostane živa v ljubezni božji. — Svetniki so imeli ravno te potrebe, kakor mi, so imeli preskerbeti sami sebe, in mnogoteri zmed njih tudi družino, ali še celo veliko število podložnih; pa se nič kej zlo ne bere, de bi bili svetniki od lakote merli. „Človek ne živi samo ob kruhu, ampak od vsake besede, ki pride iz božjih ust“. Torej se bere, in pa zlo velikrat, de so svetniki skoz dolgo časa brez vse telesne jedi živi in zdravi ostali; ali pa de jim je Bog rajši s čudežem živež preskerbel, kakor de bi bil svoje zveste služabnike stradati, ali pa še lakote umirati pustil. To vidimo nad Elijam prerokam per potoku Karitu, ki mu je krokar skoz dolgo časa živež nosil; nad Danielam v levnjaku in nestevilnimi družini. Pa imamo zglede tudi v vsakdanjim življenji.

Prost možiček je živel na Parskim pošteno od svojiga čevljarstva in je zveličano umerl v letu 1813. Šel je vsak dan zjutraj ob petih k s. maši, ter je ondi prosil blagoslova božjiga za se, za svoje rokodelstvo in za družino. Potlej je sel v svojo delavnico, in je delal, ter svoj trud obračal in posvečeval v božjo cast. Ni pa delal za imenitne in gospe, ampak za priproste in kmete. Ob nedeljah in praznikih je spodobno pripravljen k božji mizi perstopil, bil navadno prvi v cerkvi in poslednji iz cerkve. Ravno tako zvesto je opravljal popoldansko božjo službo, in je obmolil tudi v cerkvi molitve bratovšine Marije Device Zmagovavke, v katero je bil zapisan. Drugi čas praznikov je obračal v branje koristnih in spodbudnih bukev. Nikoli ni imel blapca, in vender je bila njegova štacuna vedno napolnjena s čevlji. Naročeno delo je urno in natanjko izdelal, zakaj ob delavnikih se ni opotavljal, ampak jih zvesto v svoje delo obračal. In tako se je vidilo, kakor de bi mu bili angeleci per njegovim delu pomagali. Bog je tega pobožniga moža tako oblagodaril, de je vedno lahko izhajal, in je umirajoč svoji farni cerkvi dve sto goldinarjev zapustil. Bratovšina, ki je bil v nji zapisan, je dobila petdeset goldinarjev, in tudi helnišnico in še druge božje hiše je obdaril. Per vsim tem je še njegovi vdovi obilna zaloga ostala, de je iz nje živela svoje žive dni. — Vsi svetniki so bili pridni delavci, ce so se ob svojih časih globokejši v molitev ali sveto premisljevanje in druge svete opra-

vila spustili, jim to njih dela za vsakdanji kruh ni kazilo. To zamore vsak kristjan storiti, in zavoljo tega se mu njegove dela ne bodo begale. Ravno s tem se delo posveti in svoj pravi tek dobi, če človek zraven dela ne pozabi Boga, svoje vsakdanje molitve zvesto opravlja in tudi med delam pogosto in svete reči misli. — Tudi za med ljudi je človek, ki živi v ljubezni božji, naj pripravniši; on je z vsim prijazin, z vsim zadovoljin, vsakimu rad pomaga, ali s svetam ali z djanjem, če more; tudi je jasin in vesel, ker je brez vsake neumne terme, in ker ga vest ne vjeda. Kdo je tadaj pripravniši za med poštene ljudi, kakor taki, ki ima ljubezin božjo v sercu; za nepoštene se pa meniti ni.

Ljudje si toliko perzadevajo, de bi minljivih dobrot in trohnjiviga blaga tega življenja v obilnosti dosegli, ter si taci reči perdobili, ktere žejo bolj vžigajo kot tolažijo; kako bi si mi ne perzadevali, naj veči blagó — ljubezin božjo doseči, ktera ima to imenitno lastnost, de vsako drugo žejo pogasi. Sv. Avguštin pravi: „Tistiga bogatiga šteješ, kteri ima zlato v svojih predalih; kako bi pa taki ne bil bogat, kteri ima Boga v svojim sercu.“ To je dosti velik spodbudik, kteri nas vabi, tako dolgo ne počivati, de se nam vterne v sercu živi oginj ljubezni božje.

Naša s pametjo obdarovana duša je tako blago bitje, tako visoka stvar, de je nobena reč ne more nasititi, ne vpokojiti, kakor le sam Bog, in to se zgodi, če je v sercu ljubezin božja. Umerjoč človek, kteri misli, ko bi jest še to-le, pa to-le imel, potlej bi hotel zadovoljin in pokojin biti; skušnja pa uči, de sereč, če več ima, več še poželi, in človeška duša se ne da z ničimur za resnico nasititi in vpokojiti, dokler ne počiva s pravo ljubeznijo v Bogu samim, za kteriga je bila vstvarjena, in kteriga vekomaj vživati je namenjena.

Vemo in iz vere smo prepričani, de nebo, zemlja, morje in vse vidne reči so brez vse mere veliko manjši vrednosti, ko človek; toraj tudi nobena zmed teh reči, pa tudi vse skupej brez Boga in njegove ljubezni ne morejo nasititi človeške duše. Bog sam je neskončno visok nad vse stvari, in le ž njim samim se zamore vpokojiti človeška duša, po čigar podobi je vstvarjena, in z ničimur drugim, z ničimur manjšim ne. Desiravno je človeška duša stvar, Bog pa večin, neskončin, nestvarjen; vender ona mora Boga svojiga stvarnika posesti, mora v njem, v njegovi ljubezni biti, de je zadovoljna in pokojna. Angeli božji so po svoji natori sicer vikši od človeka, vender tudi v njih ni te lastnosti, de bi zamogli človeku dušo zadovoljiti in vpokojiti. Dokler se tadaj človek z resnično ljubeznijo naj vikši dobrote ne poprime, je zmiram razmišljen, nepokojin in skerblijiv, je podobin nekomu

ki nekaj iše, pa ne najde; je žejin, in ne doseže utehe. In ko bi imel obilnost vsiga posvetniga premoženja, in ko bi tudi vse veselje in kratkocase vžival, ki se zamorejo zmisлити; — ne pomaga nič: vse to ga utegne sicer nekaj razvedriti, tudi za kej časa mu serce tako povzdigniti in razširiti, de se raduje in čezmerno veselje v glasu in obnašna znanje daje; pa vse to je loš, ki zlo šumi, pa malo plača; so pene, ki bolj ko se raztegujejo, bolj svojo puhljivost prikazujejo; za prešernim razsajenjem pride suhota veliko večji, kakor je popred bila, in človek vidi, de ni miru, ni pokoja, ni sreče, ako ljubezin božja v sercu ne prebiva.

Salomon je bil tako imenitni kralj, „de ga ni bilo njemu enaciga, in ga ne bo“. Ko je prišla Sabajska kraljica njegovo slavo gledat, ji je sapo vzelo, ker je vidila njegovo veliko modrost, tempel, ki ga je bil razzidal, in vse bogastvo in blago. — Rekla mu je, „Res je, kar sim slisala v svoji deželi od tebe; tode nisim jim verjela, ki so mi perpovedovali, de sim sama prišla in s svojimi očmi vidila, in sim prepričana, de mi še pol ni bilo povedaniga: tvoje dela presežejo sloves, ki sim ga slisala“. — In kakošno je pricevanje, kteriga je dal Salomon sam od sebe potem, ko je bil bogastvo, čast in veselje vžival? Salomon je sam spoznal in rekel: „Nič nisim svojim očem odrekel, in svojimu sercu nisim branil, vsiga veselja vživati in se veseliti, pa vidil sim, de vse pod solncem je nepopolnoma, vse je nečimernost in dušna stiska“.

Komur je pa v del peršlo, de je naj Vikši dobroto našel, de je njegovo serce začelo živo biti v ljubezni, potlej je srečin, zakaj lahko mu je, vsim stvarém slovó dati, to je, serce od njih odločiti in reči: „Dobro mi je, de se Boga deržim“. Ps. 72. Sladkost božjiga spoznanja ga kterikrat tolikanj prenapolni, de se mu zdi, kakor de bi prebival v morji neizrečeniga miru, sladkosti in pokoja. —

Duše, ki so v taki zaupljivi zvezi z Bogam, so v resnici njegove prave prijateljice in „sprosijo v eni sami uri več gnad za cerkev, kakor drugi skoz dolge leta. Taki ljudje vživajo prečudin mir in dušno svobodnost, de se ne bojé ne smerti, ne pekla, ne vie, in nobenih stisk sedanjiga življenja, zakaj oni se Boga deržé, in živé pod njegovo obrambo; vse drugo imajo pod nogami“. (Lud. Gr.)

Vidi se pa, de ne da vsaka stopnja ljubezni človeku miru in pokoja, od kakoršniga je bilo govorjenje, to zamore storiti le sama popolnoma ljubezin, ktera je pa deleč, in človek mora veliko stopnja v ljubezni storiti, preden doseže s čudežem božje gnade popolnoma ljubezin in ž njo vred

mir v svetim Bogu, in se trudna duša že na zemlji opoči v svojim stvarniku.

Ravno zavoljo tega pa, ker je stopnja popolnoma ljubezni božje visoko, ne smemo stati, in ne nazaj iti, ampak moramo po stopinjah ljubezni kviško iti. Kdor si naprej pomaga, je vsak dan, vsako uro nekaj višej; če pa naprej ne gremo, zmiram nazaj lezemo, ali pa še na enkrat globoko pademo: kako homo persli do stopnje prave, čiste ljubezni božje! Miru išemo, pa le grenkoto najdemo, ker ne išemo praviiga miru. „Marsikteri deler kam popotvajo — tje v Indijo notri, prekrožijo suho in morje, in išejo, v čimur sanjajo pokoj najti, pa ne zumijo se — reveži — de se močno motijo, ker zunaj sebe išejo, česar bi mogli znotraj v sebi iskati. Ali ni Kristus rekel: „Božje kraljestvo je znotraj v vas“. Luk. 17. In kaj je to kraljestvo družiga, kakor kar apostel uči: „Pravica, mir in veselje v svetim Duhu?“

Zvonovi.

Zvonovi so v katolski cerkvi zares visoke pomembe. Visé med nebam in zemljo in zdeji njih krepki ali mili glas povzdigne duha nad mirljivost ali pa pobije in klaverno stori sercé; zdeji njih votlo donenje ali bučanje ostrasi ali vjunači, ter vedno oznanuje, de ni nič stanovitniga na svetu. Kmaló je njih veličastni glas rahli odmev svetih pesem iz nebeškiga Jeruzalema v našo solzno dolino, kteri v naših persih hrepeneuje in sercne želje po edino pravi, dragi domovini budi in neti. Kmaló zopet zvonov klic serce rani in vabi, spremiti brata na pokopališe in mu poslednjo čast skazati, ter opomni človeka smerti in sodbe. Kmaló se razlega njih praznični glas po mestih in vaséh, cez hribe in doline, ter oznani od težkiga bremena opravit, težav in skerbi stiskanemu človeštvu svete prazniške, te tako prijetne in tolažbe polne dneva miru in pokoja na težavnim popotvanji skozi življenje, in zvon vabi z milim pa krepkim glasam dobriga pastirja verno, po blažnosti hrepenečo čedo Kristusovo k vedno tekočimu viru milost.

Zdeji jih slisimo o času nevarnosti, ko grom in treska, ko se sovražni vse pogubni meč nam nasproti bliska ali kaka druga nesreca proti, bučati in serce s strahom in trepetam prešiniti cutimo, ko brezskerbne nevarnosti, ktera jim grozi, opomajjo, prestrašene pa k molitvi in zaupanji v Boga spodbudé. Zvonovi tebi dneva zor naznanijo in te iz sladkiga spanja okrepčaniga zbudé in vsim vernim v spomin kličejo srečo oteitbe po Kristusu, in ko se sonce skrije za goró, zopet pošlejo angelovi pozdrav Marii, ter trudniga človeka od dela k počitku povabijo. Zvon vsim pričujočim in tudi varham

doma ali na polji naznani čas, o katerim se sin božji v rokah posvečeniga mašnika večloveci in za nas vnovič svojimu nebeškemu očetu daruje. Zvonovi so milovavni oznanovavci naših veselih in tužnih, jasnih in mračnih dni od kersta do groba — po njih sta nebo in zemlja, čas in večnost v zvezi.

V glavnim mestu kersanstva je cerkev Marii v čast posvečena, ktere veliki zvon dve uri po Ave Marii četert ure poje, de lovci in pastirji in vsi, kateri na nezmerni ravnini krog mesta o mraku tavajo in v nevarnosti so, zaiti, ob zdravje ali clo ob življenje priti, prave poti ne zgrešijo in se po glasu ravnati vedo. Tedej je zvon tudi priča kersanske ljubezni in lepa podoba Matere katolske cerkve, ktera s terdniga turna svoje vesoljne ljubezni z žalostjo in usmiljenjem pogleduje v temno noč greha, nevere in krivovere, na toliko trumo nesrečnih, kateri v grozoviti temnoti okrog se potikaje v nevarnosti tiče, se od prave namembe zgubiti in se v brezen pogube pogrezniti, katerim pa ona prijazno nasproti kliče in jih zopet v svoje naročje sprejeti želi.

Zvon opomni človeka, de ni za svet, ampak de se naj čist povzdigne proti čistim nebesam. Semtertje po Slovenskim v petik ob treh popoldne zapoje in verne opomni, de je o tem času Kristus na lesu svetiga križa ves človeški rod odrešil in tu in tam po goricah, po njivah in senožetih, po logih in pašnikih se spusté Slovenci na kolena, in serca, oči in roke proti nebu povzdignejo.

Zvonenje veličastuje svete praznike. Po Slovenskim so se o večih praznikih mladenči zbrali, in po nekterih krajih imajo še to nedolžno veselje, so priterkovali in zvonili, ter v persih vernikov nebeske občutljeje budili. Kako prijetno, kako mično je vender, ko v saboto popoldne o sonenim zahodu zvonovi lepo vbrani zapoje in bližnji praznik slove! Vse je bolj praznično, vse bolj povzdiguje duha v nebeske visočine. Nič lepšiga, kakor ko v praznik zarano, ko je še vse tiho in mirno, ko se vse sladko spi, zvon lepo zapoje in mladenči trijancijo, ter hišni gospodar, se v le na kmetih, derzino zbudi in k skupni molitvi pokliče. Kako mora vender to serce vsaciga presumiti, v kteriga persih le se iskrica blaziga, kersanskiga cutila tli. Kakor pa navada soglasniga zvonenja, trijancanja ali priterkvanja pesa, tako se je tudi nekterim perstudila ta lepa navada, ter raji spijo do beliga dne, de jim sonce na ležiše persije tudi o večih praznikih. —

Kakor za lepo soglasno petje, tako tudi za vbrano zvonenje bi naj duhovnim pastirjem, ker je perloznost, mar bilo in njih trud tudi v tem oziru gotovo ne bo brez dobrega nasledka, zakaj nekako čudno moč ima zares lepo petje in zvonenje. Nar

bolj se je še ohranila ta vse hvale vredna navada pri romarskih cerkvah, ako tudi že tu in tam omaguje, in le viditi kardelo pobožnih romarjev in romare se počasi na goro pomikovati in glasno roženkanc moliti, ko se k večernicam lepo trijanči, je rajski pogled očem verniga kristjana, in to le tisti grajati zamore, kateri je zaklad svete vere zapravlil.

Nekdanji škofje v Koroški in Štajerski strani.

Spisal Peter Hieinger.

(Dalje.)

Celjsko mesto je bilo staro, in ob časih Rimljanov dosti znano, gotovo tudi sedež kersanskiga škofa. Sicer dolgo časa ni noben škof po imenu naznanjen, pa l. 580 ali 597 je škof Janez od ondod podpisan v Oglejskim zboru, ki ga je patriarh Sever zavoljo soedinjenja z Rimsko cerkvijo v Gradu vkupej sklical. — Namesti domačih škofov pa Celju toliko veči slavo da častita smert s. Maksimilijana, Lavreaškiga škofa in marteraika, Celjskiga rojaka.

Bil je on otrok kersanskih blagorodnih staršev, v božjim strahu in skerbim podučnji izrejen, znan po veliki nedolžnosti in svetosti življenja, bolj pa še po dobrotljivosti do ubozih, ker je vse svoje po starših zadobljeno premoženje med reveže razdelil. Luč njegove svetosti ni ostala skrita; bil je po željah duhovšine in ljudstva na Lavreaški škofski stol povzdignjen, kjer se je s posebno ponižnostjo, poterpežljivostjo, ljubeznijo in drugimi čednostmi vredno visokiga poklica obnašal, se je tudi obilno v Gospodovim nogradu trudil, in s posebno svetim zgledam in zveličanskimi nauki njih veliko v nebeško kraljestvo pripeljal. Obiskal je tudi Rimsko mesto, in od papeža Ksista II. apostolski blagoslov prejel. Želja tudi svojo domačijo od neverskih zmot rešiti, se je nazaj tje podal, in ko je v smertni senci sedeče k luči resnice napeljeval, ga je oblastnik Evlazi dal prijeti, in zavoljo stanovitnosti v Kristusovi veri ob glavo djati. To se je zgodilo v času cesarja Numerijana l. 284; in še se v Celji mesto kaže, kjer je svetiga škofa glava padla; in tudi ni dolgo, kar so ostanki tempeljna zginili, kjer on ni hotel malikam darovati. Njegov spomin se obhaja 12. Kozoperska. —

Od kar so po prihodu malikovavskih Slovencev škofje v Celji nehali, ni ondi več škofskiga stola, desiravno je bilo večkrat že omenjeno, zdanjo Lavantinsko škofijo tje prenesti.

Ptuje, ob času Rimljanov Petovium klicano, tudi staro in postovano mesto, je ravno tako zgođej svoje škofo imelo. Pervi škof po imenu znan je s. Viktorin, rojen Grek, učen v posvetni mo-

drosti, pa bolj še v nebeških resnicah, kateri je svoje ovčice z vso skerbjo z božjimi reči pasel, pa tudi po besedi s. Hieronima hvale vredne bukve pisal. Razložil je zlasti troje perve bukve Mojze-rove, preroka Izaija, Ezechiela, Habakuka, bukve pripovist, visoko pesem, evangeli sv. Matevža in skrivno razodenje s. Janeza. Tudi je pisal zoper razne krivoverce, in svete pesmi skladal.

V času neusmiljeniga preganjavca vere, cesarja Dioklecijana, je častito krono marternikov dosegel l. 303 ali 304. Njegov spomin se obhaja 26. Listopada. — Za njim se pozneji najde škof Aprijan, imenovan med škofmi, ki so bili l. 347 v Sardiki zastran Arijeve krivovera zbrani. Potem je bil škof Marka, kteriga je pa neki rojen Ptujčan Juli Valens, s pomočjo arijanskih Gotoncov pregnati, in njemu sebe podstaviti iskal. Katolško ljudstvo pa je krivoverskiga Julija Valensa pregnalo, in zopet Marka vpeljalo na sedež. Valens sam je pobegnil v Italijo, ter je tam krivovero podpiral; pa je bil v Oglejskim zboru l. 384, kjer je bil s. Ambrož predsednik, obsojen kakor nasprotnik katolske vere. Od tedaj se ne najde nobeniga Ptujskega škofa imé več v zgodbah.

Lavreak je bilo v času Rimljanov poglavitno mesto Noriške dežele ob Donovi ležeče, blizu zdanjiga mesta Anize (Enns), in zgodej sedež kersanskih škofov. Desiravno Lavreaška škofija morebiti ni na Štajersko segla, pa so ondašnji škofje pozneji kakor metropolit ali nadškofje oblast čez en del te dežele imeli. Med pastirji Lavreaške cerkve je prvi znan s. Maksimilijan, od kteriga je bilo že pred povedano. Iz tistiga časa je tudi ondi pomniti s. Florijan s 40 tovarši marterniki, kateri je bil stotnik v Rimski vojski, in ker se je serčno pred oblastnikom Akvilinam za kersansko vero oglasil, v vodi Anizi vtopljen, kamen vratu navezan, kar se je l. 304 prigoditi utegnilo. Ob času s. Severina, od kteriga pušavnika in miniha je bilo že povedano, je bil v Lavreaku škof Konštanci. Krog l. 500 se pripoveduje, de je škof Teodor od papeža Simaha dobil pali, to je znamenje nadškofske oblasti v celi Panonii namesto Srema, ktero mesto je bil Atila razdjal. Pozneji, v časih napadov divjih narodov zlasti Obrov (Avarov) so bili Lavreaški škofje večkrat v nevarnosti; tedaj so dostikrat mogli bežati. Zadnji izmed njih je bil Vivilo, mož posebno svetiga življenja, kateri je leta 737 v Pasav na Bavarskim pobegnil, in ondi škof ostal. Odslej so se Pasavski škofje naslednike Lavreaških šteli, in le za kratik čas je škof Iroff l. 825 ko posebin Lavreaški nadškof po papeži Evgenii II. poterjen bil.

Pred ko ne, de je tudi oblast škofov v Juvavii (zdanjim Solnigradu), Vindoboni (Du-

naji), in Sabarii (Stein am Anger) kak del Štajerskiga zadeval. Od teh škofov pa se kaj ne ve. Nehale so tudi te škofije po divjanji neomikanih ljudstev. —

(Konec sledi.)

Druga nova maša — ponovljen altar v Žužemberku.

Osemnajsto nedeljo po binkostih, 30. dan Kimovca tekočiga leta je Žužemberska fara vesel, vesel god obhajala. Njeni častiti, od ubogih ljubljani, od vsih poštenih in umnih farmanov spoštovani, od daljnih in bližnjih prijatlov obražtani gospod fajmošter Jakob Okorn so ob desetih praznično drugo novo mašo peli. Bližni duhovni gospodje so jih s svojo vpričnostjo počastili, farmani so s strelanjem iz možnarjev v nedeljo precej zjutrej zgoodej o prazničnim zvonjenji, med duhovnim opravilam v cerkvi in med kosilam svoje veselje na znanje dajali: ljudi pa iz bližnjih sosednih fará je bilo tudi v celih trumah vkupej toliko pervrelo, de jih prostorna farna cerkev, akoravno zlo natlačena, ni mogla vsih sprejeti, okoli cerkve jih je moglo veliko per duhovnim opravilu pričijočih biti. Nar prijazniši, sončni jesenski dan je slovesnost praznovanja za veliko povikšal. —

Petdeset let v duhovskim stanu doživeti je zares redka sreča, ktero je med zdaj živimi 720 duhovnimi Ljubljanske škofije le še pet drugih doživelo, tedej zmed 144 jo komej eden véaka! Petdeset let v duhovskim stanu! — kako dolga rida skerbi in težav, terpljenja in britkosti, ktere gotovo vsačiga zvestiga duhovniga pastirja v njegovi službi zadenejo, zlasti od strani slabih in le po imenu kristijanov, in terdovratnih grešnikov, kateri se njegovimu vpiranju vstavljajo, mu nasprotvajo, se h pokori clo nič, tudi zadnjo uro omečiti ne dajo, ga obrekvajo in čertijo. Petdeset let v duhovskim stanu pa tudi mašnika marsiktero duhovno veselje doleti, kteriga nad nedolžnimi in ubogljivimi otroci, zlasti kader so h prvemu s. obhajilu dobro pripravljeni in lepo podučeni, nad dobrimi farmani in zvestimi ovčicami, nad resničnim spreobrnjenjem grešnikov in nad pobožnimi umirajočimi, kateri se z vsimi znamenji pravičnih iz sveta ločijo, doživi. To premišljevanje z oziram na petdesetletniga duhovniga pastirja je bil zapopadik ginljive in s serčnim občutjem govorjene pridige, ktero so prečastiti gospod Janez Toman, Moravski tehant per leti drugi novi maši po lastnim nagibu in iz resnične hvalečnosti imeli, de so tudi častiti gospod fajmošter njim per njih novi maši pred 17. letmi pridigvali, in tako svojimu duhovnimu očetu per tako slovesni priložnosti to radi in z veseljem

povernili, kar so jim oni popred kakor svojimu farmanu in duhovskemu otroku storili. Prav permerjeno timu godu se je perpetilo, de je bil ta dan god s. Hieronima, cerkveniga očeta in učenika, in de so per sv. maši brati bile besede svetiga aposteljna Pavla II. Tim. 4, 7. ko pravi: „*Dobro vojskovanje sim vojskoval, tek dokončal, vero ohranil*“. Per tih besedah, ko so jih častiti stari gospod brali, jim je čutilo besedo zaperlo, in solze v oči posililo. Pa tudi upanje imamo, de kakor so z božjo gnado te besede v svojim dolгим duhovskim stanu dopolnili, se bo tudi dopolnilo nad njimi, kar si je s. apostelj, ko je silovito smert že blizo čutil, dalej rekel: „*Zdaj mi je pa prihranjena krona pravice, ktero mi bo dal gospod, pravični sodnik tisti dan; pa ne le meni, ampak tudi tistim, kteri ljubijo njegor prihod*“.

Ce s. pismo (Prip. 16, 31.) pravi: „*Častipolna krona je starost, ktera se na potu pravice znajde*“, velja to še posebno od mašnika, kteri se je v službi Kristusovi postaral, in se za povikšanje božje časti, in za zveličanje neumerjočih duš trudil. In če s. pismo (Lev. 19, 32.) sploh pravi: „*Pred sivo glavo vstani, in spoštuj persono stariga*“ — gre čast in spoštovanje zlasti starimu duhovnimu pastirju, kteriga življenje je bilo neomadezvano, kteri je v dolgi petdesetletni službi po mnogih goratih in težavnih farah, v hudih časih francoske vojske in dveletne lakoti, kakor kaplan in fajmošter, v mrazu in v vročini, po dnevi in po noči vso moč svojiga terdniga zdravja in vse svoje življenje svoji službi daroval, in sebi zročnim farmanam, ktere ie vselej prisereno ljubil, učenik in tolaznik, varh in branitel, svetovavec in modri vodnik bil, in je še zdaj na stare dni v jarmu duhovske službe v veliki fari vprežen. Le škoda, de se je jelo od mesca Sušca 1848 tako slabo dopolnovati, kar Kristus pravi: „*Delavec je vreden svojiga plačila*“, Luk. 10, 7.) in kar s. ap. Pavl Timoteju piše: „*Mašnike, kteri dobro predstojijo, dvojne casti*“ (t. j. dvojne plače in preskerbljenja v starosti) „*vredne imej, zlasti tiste, kteri se z besedo in podučeranjem trudijo. Zakaj pismo pravi: Vola, kteri mane, ne deni torbe na gober*“, in: „*Delavec je svojiga plačila vreden*“.

Kar je veselje in slovesnost tega dneva še bolj poviksalo, je bil lih kar premalan in prezlačen, prazenčno preoblečen in sprelepo ozaljšan velki altar farne cerkve, in priznica, od ktere lepote se od vsih, kteri so jo vidili, le en glas hvale sliši. Umeten zdelevavec tega dela je gosp. Aleš Janežič, podobar in zlatar iz Zaloga v Cerklanski fari na Gorenškim. Kakor prazenčno oblečena nevesta je stala že sama na sebi tolikanj lepa cerkev pripravljena svojimu ženinu, kteri je že 25 let v nji

svojo duhovsko službo opravljal, in se je hotel zdaj, per svoji drugi novi maši, ž-njo tako rekoč v drugič zaročiti. Lepši pušelca bi zares fara za ta veseli god svojimu duhovnimu očetu ne bila mogla perpraviti, kakor je bil ta. Zakaj vsi stroški za to delo, kteri so se blizo 800 gold. narastli, so bili z radovoljnimi darovi farmanov nabrani, kteri akoravno so bili že pred to leto 260 gold. za napravo lepe velike cerkvene lampe in več drugih potrebnih reči zložili, in ravno pretečno spomlad tri prav čedne kapelice, ktere samo v denarjih čez sto goldinarjev veljajo, za vredno obhajanje praznika s. Rešnjiga Telesa izzidali, so vender večidel s pravim veseljem in z voljno pripravnostjo, nekteri tudi obilno k timu potrebnimu zdelanju pripomogli. Vsi, stari in mladi, ja clo veliko otrok, kteri so po dva ali tri krajcarčke v šparovčiki shranjene imeli, so se tega dela vdeležiti, in tako svojo vero, svojo gorečnost za povikšanje božje časti in olepšanje božje hiše, kakor tudi svojo hvaležnost do Boga za prejete dobrote v djanji skazati hotli. Zares dvojno veselje, pa tudi dvojno čast je Žužemberška fara pričó bližnjih in daljnjih sosedov v 18. nedeljo po binkostih 1849 imela, ktere njeni očetje niso doživeli, in tudi sedanji rod nič več dočakal ne bo. Gotovo so se ta dan združile serca pričujočih z Davidam, od božjiga Duha navdihnjenim, ko pravi: „*Hvalite Gospoda ri, ki ste r nebesih, hvalite ga r visokosti. Hvalite Gospoda na zemlji — mladenci in device; stari in mladi naj hvalijo ime Gospoda, zakaj samo njegoro ime je visoko. Aleluja*“. Psalm 148.

V Žužemberku 5. Kozoperska 1840.

Krašovic.

Vsakdanji opomin,

čistost po stanu prav ceniti, ljubiti in ohraniti.

(Na vsak dan mesca.)

1. Vpričnost Božja.

Povsod vsevidno je oko,
Naj mesto še tak skrito bo.

2. Ljubezin Božja.

Ljubezen zemeljska slepi,
Le Božja prav razveseli.

3. Prejema sr. zakramentov.

Pokora in nebeska jed
Odverne duši greha sled.

4. Premišljanje Kristusoriga terpljenja.

Gospod! teb' delat novih ran?
Nikdar! Umreti raj' ta dan.

5. Počesenje neomadešrane Device Marije.

Prečista mati! prosim te:
V čistosti vsi ohrani me.

6. Priporočba sv. angelu varhu.

O var' me, angel! de zvestó
Bogú služila duša bo.

7. Izgled sretnikov.

Svetnikov sveti zgled in kri
Tud' v meni zmage moč zbudi.

8. Zaničevanje svetá.

Zastonj me vabiš, svet! ti v greh;
Poguba moja t' je v zasmeh.

9. Ogiba slabe tovaršije.

Hudobne družbe vari se,
Ob srečo vso perpravi te.

10. Obrarčba lenobe.

Lenoba je vsih grehov vir,
Odjemlje moč in dušni mir.

11. Zabramba oči.

Ne daj pohujšljivim stvarém
Odpirat' svojim se očém.

12. Poštenost v noši in zaderšanji.

Kdor gizdost ljubi in prostost,
Opustil svojo bo dolžnost.

13. Treznost.

Če p'jači se premotit' daš,
Že kal pregrehe v srcé imaš.

14. Sramošljivost.

Nedolžnost teb' je rožni cvét;
Sramljivost služi ti v zavét.

15. Molitev.

Molitev, ki v nebo puhti,
Necisti oginj pogasi.

16. Cenilo čistosti.

Lepo se demant lesketá —
Še lepši kiné nedolžnost dá.

17. Varnost v govorjenji.

Kar truplu čini gad strupén,
To duši jezik je peklen.

18. Krotenje telesa.

Kdor vedno tare si teló,
Gerdó pregrešil se ne bo.

19. Spomin smertne ure.

Ko zadnja ura bo prišla,
Kaj bo mi dala slast sveta?

20. Huda vest.

Nar hujsi v srcu je boleš,
K' za greh jo stri grizeča vest.

21. Minljivost telesne lepote.

Lepota, lej, se spremeni,
Ti prah, gujilobo zapusti.

22. Strah pred večno kaznijo.

Kar tu veselje kliče se,
Podkuri oginj, k' večno žge.

23. Upanje večniga porracila.

Nar lepši, čiste duše! vam
Pripravlja mesto Jezus sam.

24. Lepota čistosti.

Če pravo t'poto si želiš,
Le glej, de v čistosti živiš.

25. Nje zaljuba.

Cvetlice zaljšajo polje —
Človeka čisto le serec:

26. Rudečica.

Te rudečica spreleti,
O vari se! te vest svari.

27. Bošja pomoč nad čistimi.

Če čisto prav živiš, te Bog
Bo varval, rešil vsih nadlog.

28. Plačilo čistosti.

Skušnjave hude, boj močan —
Premagi častni vene bo dan.

29. Pogled v večnost.

Le kratko grešna slast terpi;
Terpljenje večno si sledi.

30. Sreča čistosti.

Po sreči pravi hrepeniš —
Le v čistosti jo zadobiš.

31. Sklep za ohranitev čistosti.

Gospod! daj svojo mi pomoč:
Necista sladnost, lahko noč!

(Poleg nemškiga) P.

Razgled po kersanskim svetu.

Resid-paša, nekdanj turškiga sultana poslanec na Francozkim in zdaj prvi sultanov minister (veliki-vezir), je sv. Očetu papežu v oziru na Njih potrebe v Gaeto poslal 150.000 frankov.

Zagrebske nemške novice pišejo, de so Kosut, 2 madžarska generala in 24 tovaršev v Carimgradu kersansko vero zatajili in mahomedanci postali. Ravno to se ondi bere tudi od Bema in Dembinskiga. Ni čuda, nezvesti svojimu kralju so tudi nezvesti svojimu Bogu. Od Kosuta se še tako vé, de je bil svojo vere ali bogatajic (Freigeist), in de ste mu bile pobožnost in verske resnice prazna reč! In taciga zdaj poturčeniga gerduna se oslep-ljeni Ogrji poslušali in kri in življenje za njegove lažnjive obljuje dajali!

Angleško vladarstvo, ktero je toliko sočutja za laške in ogerske puntarje kazalo in zavoljo kazni, ki so nekatere tih puntarjev zadele, se čez avstrijsko vladó napačilo, je tudi na svojih Jonskih otokih nekaj nepokoja imelo. Ali tukaj mu je bil nepokoj pa tako neperležen, de je njegov poglavar Jonske republike na otoku Cefalonia 14 ljudi obesiti in 63 s sibami tepsti ukazal.

Komaj so se črni oblaki, ki so bili vian in letas toliko kervaviga ropotanja po Italijanskim, Nemškim in Ogerskim napravili, po sredi Evrope nekaj poskrili, — že se oni drugot, — na Jutrovim vzdigvati hočejo. — Znano je v koliki zadregi je bil turški sultan Mahmud II. sem od l. 1831. Razumni egiptovski paša Mehemed Ali mu je bil namreč takrat pokorsino odpovedal, njegov sin Ibrahim paša je bil sultanove armade per Homsu, Konii (1832), in sosebno per Nesbinu (Nisibis 24.

Rožnika 1839) tako natepal, de je bilo že misliti: turško gospodarstvo je per koncu. Le to, de so se bili kersanski vladarji za sultana potegnili, je storilo, de ni bil Ibrahim noter do Carigrada pergromel: in ker je bil sultanov narviksi admiral Ahmed Teveci paša tudi vse vojskne z mornarskimi vojaki napolnjene barke v Mehemed-Ali-tovo oblast izdal, — je bil ubogi sedanji sultan Abdul-Medsid brez vse moči. Avstrijski cesar in Angleži so zdaj živši egiptovskega pasata se lotili. Ibrahim je mogel vso armado svojega očeta iz Sirije izpeljati. Veliko so takrat terpeli Sirski kristijani (Maroniti) na gori Libanon od egiptovskih vojakov, smilili so se oni ranjkinu papazu Gregoriju XVI., kateri je nabero za nje bil vpeljal. Tudi per nas se je za Maronite pobiralo po cerkvah.

Upati je bilo, de se bo Maronitam zdaj boljji godilo: ali sultanovi kersanski pomočniki so dovolili, de je Siria zopet l. 1842 popolnoma pod sultanovo oblast padla, in če so bili Maroniti poprej od Egiptanov s šibami vdarjeni, — nova turska vlada jih je zdaj tepla z škorpjoni! Ja verh tega so turski vradniki in vojaki na Sirskim razpor med kersanskimi Maroniti in nevernimi Druzi po svoji moči podpirali. Oni derže z Druzi, in to se jebralo tudi od angležskega konzula Roze! Tako vračnjejo Turki pomoč, ki so jo bili od avstrijske vlade l. 1840 dobili! —

Pervi glavarji ogerskiga letasnjiga punta Kosut, Percel itd. so čez mejo na Turško pobegnili z ropam, ki so ga po razdjani deželi si nabrali. Zdaj terjate avstrijska in rusovska vlada od Turkov, de naj jima imenovane puntarske glave da, ali sultan Abdul-Medsid tega ne stori. Torej sta avstrijski poslanec grof Jerni Stürmer in rusovski g. Titof 17. uniga mesca v Carimgradu sultanu poročila, de prejenjata svojo službo odravljati, in de preakujeta daljniga naročila od svojih cesarjev. — Sliši se, de je angležki poslanec Stratford-Kanning ogerske in poljske puntarje v svojo varstvo spravil. —

Iz Zagreba. 14. Kimovec je perslo pet usmiljenih sester iz Solnograda, ki pojdejo v Rumo bolnikom stree. Kakor so same povedale, jih je poslalo njih večanstvo mati cesarica Karolina na prošnjo nasiga ljubljeniga bana. Zmed unih 11, ki so pred nekaj tedni iz Tirolskiga in iz Zagreba tje doli šle, jih presilniga dela in truda leži 8 bolnih. Pa zavoljo tega niso malosrečne, temuč pravijo: Me vesele umerjemo, samo de pomagamo terpečimu človestvu: sej bo nam to večni zaročnik povernil. To je ljubezin bliznjiga, ktero nas je naš ljubi Odresenik uel. Oglejte se na nje, — pa presodite une zlobne duhove, kateri pod imenam ljudskih prijatlov in osrečevavcov človečanstva take blagodelne ustave iz vse duše čertijo, in bi se v sercu veselili, ako bi kteriga zmed tacih ustavov zamogli podreti in razdjati. Kdo tadaj zmed tih je vaš blizinj?

Berlin. V drugim sedališu (kamri) se je začela neka katolska stran delati. Veselo znanuje, de se skoraj vsi katolski poročniki k tej strani pridružujejo, so pa naj več Renjani (Rheinländer), Vestfaleci in Poljaki. Ta stran bo posebno imenitnost zadobilo, ako si naloži, de bo tisti v ustavu izrečeni sklep branila, s katerim oddruženje cerkve od der-

žave pervoljuje. Černobeli pietisti in nekteri konstitucionalci želē ta sklep razdreti, ker dobro vedo, de protestantizem se brez deržavne brambe ne more obderžati.

Švajcarsko. Soseska Muri si da napraviti nove orglje in jih peljajo na treh vozeh skoz Lereburg. Vozovi so postali v gostivnici „per treh zvezdah“, in ondi nekdo iz same peklene hudobije naj veči voz zažge. Prebivavci se vode za gasenje niso hotli dati, in ko so nekteri hotli gasiti, jim niso pustili, rekoč: E kaj, sej so te orglje samo katolskih svobodnih srenj. Poslednjic pride vojaštvo, in pogasi oginj. Škode je okoli 1000 gold. — Lep dokaz, kakšna ljubezin in srca od nasprotnikov katolštva perčakovati. Tudi Slovenci se imamo iz tega kaj učiti.

— Bern. Švajcarsko veliko svetovavstvo jo sklenilo 7. vel. Serpana, de se morajo vse cerkvene posestva poprodati. Vsi tehanti in nekteri pošteni udje svetovavstva so se zoperstavili, tode veliko svetovavstvo je reklo, de so cerkvene posestva deržavne posestva, in obdelano je bilo. — Naj ložej je kupiti, kadar ni treba družiga, van pet jastrebovih perstov dati.

I s k r a.

Nekaj prasanj.

Praš. Kaj je vdeležje kersanske ljubezni?

Odg. Je prehod ljubezni iz ljubijočiga serca v neljubijoče.

Pr. Kako se pa zamore to vdeležje zgoditi?

Odg. To vdeležje se tako zgodi, de mi vse, kteri nas ne ljubijo, tako dolgo ljubimo, de tudi oni nas začno ljubiti.

Pr. Zakaj niso mnogi ljudje kristjanje?

Odg. Mnogi ljudje za to kristjanje niso, ker so premnogi ljudje gluhi proti glasu svoje vesti in slepi proti luci uma. Zakaj vsakimu človeku je v oblasti, kersansko učenje, glas vesti in luc uma ali sprejeti ali zavreči.

(J. Gaume.)

Osrečiti.

Svečnjaki in osrečnjaki so vpili: „Ljudje se morajo osrečiti, kolikor je le mogoče“, in so svoje delo s tem perčeli, de so ljudi, kolikor koli jim je bilo mogoče, nesrečne storili. Življenje in vero, dve naj dražji reči, so ropali, ter so ljudi osrečevali. Ni jih bilo ne sram ne strah ziniti: „Vsaka dobra reč mora svoje žertve imeti“, to se pravi: „Naj teče kri, naj gre tudi vera, naj se prestolja (troni) poderajo, de le moj ljubi dragi „Jest“ ostane, in de se moje sanjarije spolnijo“.

Vernost se bliza, pa ne mislimo!

Kedar človek iz morje zopet v zavetje pride, o kako sladko je nazaj misliti na viharje in nevihte, ktere je preterpeti mogel! Kedar je tekar dir zapustil, na katerim je zmogovavec bil, kako rad on še v mislih vnovič skušnjo stori, si pred oči postavi naj težji mesta, naj nevarniši zasuke, naj večji zadržke! Kako pa bo še le nam per sercu, če bomo na koncu življenja smeli s svetim Pavlam reči: „Dobro vojskovanje sim vojskoval, tek dokončal, vero ohranil: zdaj mi ostane krona pravice, ktero mi bo ob tistim dnevu dal gospod, pravični Sodnik!“ (2. Tim. 4, 7.)

Geramb.